

molts que opinen de tot i de res, la figura d'Eduard Puig Vayreda emergeix com la veu respectada que ha estat, i sovint ens preguntem quina seria la seva opinió davant la incerta realitat en què ens trobem. Figueres i l'Empordà han perdut un referent.

Puig Vayreda ha estat una referència pel seu caràcter polifacètic, però sobretot per la seva presència pública

El notari de Dionís

Text > RAMON IGLESIAS

El 22 de març passat, presentàvem a La 22 de Girona *Breu història de França explicada als catalans*, de Xavier Febrés. Entre els assistents hi havia Eduard Puig Vayreda. En acabar li vaig explicar que m'havien encarregat aquesta ressenya sobre *El jardí de Dionís. L'entorn cultural del vi*. Li va fer il·lusió. Aquell dia estava disgustat perquè feia quatre dies que havia sortit el llibre «i ja ha caigut dels prestatges», protestava afligit davant del llibreter més mal jubilat del món, Guillem Terribas, de Febrés i d'un servidor. Ni un mes després, ens va deixar.

Abans de marxar a fer un tast etern amb Dionís, aquest antic alcalde de Figueres, que també va ser director general de l'INCAVI, director del Consell Regulador de la DO Empordà, enòleg però, sobretot, un gran senyor de l'Empordà, ens va llegir *El jardí de Dionís*, que malgrat les 352 pàgines que té, mai hauria de caure dels prestatges perquè s'hi troba tot, o quasi tot, sobre la gegantina petja del vi en la cultura.

Puig Vayreda ens trasllada als orígens més ancestrals del vi, ens relata les seves aparicions en cartells, còmics, pel·lícules o sèries. Des d'Egipte i Babilònia, fins a un brindis a les

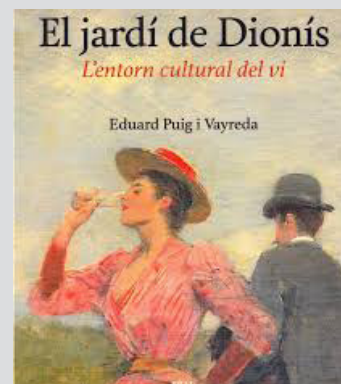
trinxeres de la Primera Guerra Mundial. Ens fa mirar les *quintas* de l'Alto Douro a Portugal i el sòl de les vinyes de Garriguella a l'estiu. Ens posa davant del pervers *Carro de Bacus* de Salvador Dalí, però també davant del femení *Dinar al camp* de Francesc Miralles, que il·lustra la portada del llibre, o ens explica la relació del vi amb la ciència, amb la medicina, amb l'art i amb les relacions humanes.

Un llibre que només podia escriure qui observa el vi amb reverència i com a gran expressió cultural. Algú que ha dedicat bona part de la seva vida al seu inabastable estudi i tast. Eduard Puig va esdevenir un notari de Dionís. Va viure suficient per veure (i també per beure) i contribuir que alguns vins del seu Alt Empordà, durant anys un bròfec líquid migranyós capaç de fer taques eternes a les estovalles, arribessin a les revistes de vins amb els crítics més prestigiosos del món.

El febrer passat, durant la presentació del llibre al Cercle Sport Figuerenc, Josep Roca, un dels grans savis mundials del vi, va explicar que «en aquest llibre hi ha saviesa i vocabulari». Segons aquest cambrer de vins, «són pàgines plenes de coneixement, experiència vital i inspiració». Puig Vayreda va ser el primer professor de

Pitu Roca en el primer curs d'especialització de vins que es va fer a l'Estat. Era l'any 1985.

Els esnobs, caçadors d'experiències i aquells que ensumen la copa buscant només cireretes o velluts, il·lustreu-vos amb *El jardí de Dionís*, que és, per sobre de tot, una estricta i detallada crònica del que ha aportat durant segles el vi a la cultura, més que no pas un llibre sobre això que ara anomenem «cultura del vi», que té significats molt diversos i no sempre consistents.

PUIG VAYREDA, Eduard.
El jardí de Dionís. L'entorn cultural del vi. Figueres: Brau Edicions, 2018. 352 p.

Emocions i ciència

Text > JOAN MIRÓ

Il·lustració > MARC VICENS

La ciència, l'experimental també, és capaç de provocar emocions molt intenses. Personalment, tres temes publicats aquest estiu m'han emocionat: el descobriment d'aigua a la Lluna i a Mart, el llançament d'una sonda al Sol i els resultats de l'anàlisi genètica de les restes d'una adolescent trobades a Sibèria. Un representa l'esperança de depassar els límits planetaris, un altre és un viatge fantàstic i el tercer invoca la superació de molts prejudicis.

Trobar aigua a Mart o a la Lluna desvetlla el desig mig adormit d'explorar el sistema solar. Obre la perspectiva de poder instal·lar-se a la Lluna com a punt de partida de viatges encara més agosarats. Ja se sabia que hi havia, si no aigua, almenys compostos químics que permetrien sintetitzar-la distribuïts per tota la superfície lunar. El que aquest agost s'ha comunicat és la detecció directa d'aigua en forma de gel en cràters a prop dels pols del nostre satèl·lit. A Mart, s'hi ha trobat un llac subterrani d'aigua líquida, un llac extremadament salat sota el gel al pol sud del planeta veí. A la Terra hi ha llacs subglacials salats que hostatgen microorganismes vius. Les condicions de composició i temperatura del llac marcià són molt més dràstiques que les dels llacs terrestres. Tanmateix, el descobriment permet ser optimista en la recerca de vida a Mart. Tots dos casos faciliten la possibilitat d'enviar-hi humans.

La sonda *Parker*, que porta el nom de l'autor de la teoria del vent solar, s'acostarà, després d'un llarg viatge i en aproximacions successives, a quasi 6 milions de quilòmetres de la superfície aparent de la nostra estrella, que és a 150 milions de quilòmetres de la Terra. Aquesta distància imposa una planificació molt acurada de l'expedició. Si s'esdevé un incident, el control terrestre trigarà vuit minuts a assabentar-se'n i la resposta requerirà també uns vuit minuts per arribar a la sonda. Qualsevol incident, o accident, implicarà una demora de setze minuts en total per fer efectives noves ordres i rectificacions. L'aïllament tèrmic de la sonda haurà de suportar, dins la corona solar, temperatures de prop de 1.400 °C, i haurà d'assegurar la protecció dels instruments de mesura i dels panells solars. L'objectiu de la missió és entendre els mecanismes que regulen el funciona-

ment de la corona, la causa de la seva elevada temperatura i la formació de les tempestes, fulguracions i explosions que s'hi produeixen. Aquests fenòmens poden afectar les comunicacions terrestres; també podrien ser letals si no fos pel camp magnètic terrestre que ens protegeix. Depenem del temperament del Sol. És bona cosa entendre'l per saber preveure'n els canvis d'humor.

L'anàlisi genètica d'un osset trobat en una cova de Denisova (Sibèria) ha permès determinar que pertanyia a la filla directa d'un denisovà d'ascendència neandertal i d'una neandertal. És una combinació dels gens de dos grups d'humans diferents. Potser és arriscat parlar d'espècies diferents, perquè no tenim una definició precisa d'espècie; però és temptador parlar de diferents subespècies. Sabem que els humans actuals, especialment el no subsaharians, tenen gens neandertals, però no s'havia trobat mai un fòssil com aquest, una mena d'híbrid, encara que no sigui un qualificatiu del tot encertat. Es tractava d'una adolescent d'uns tretze anys (l'edat s'ha deduït del gruix de l'os) que va morir fa desenes de milers d'anys. No és estrany que si es trobessin dos grups humans diferents, encara que semblants, s'aparellessin. No podem dir gaires coses sobre la fertilitat de la descendència ni de la manera de viure del grup denisovà, ja que se'n coneixen molt poques restes. No fa gaire, es negligien els grups del gènere humà diferents del nostre. Ens considerà-

vem espècie pura i durant segles s'ha cregut que érem «especials». La ciència va rectificat aquests prejudicis. Els humans som una espècie amb poca varietat genètica. La varietat més gran és justament a l'Àfrica subsahariana, el nostre bressol.

Serà l'espai l'última frontera, com es deia en una sèrie de ciència-ficció? Vull

recordar que la nostra història evolutiva i el planeta on vivim contenen encara molts misteris i regions inexplorades. Sabem relativament poc, per exemple, dels fons oceànics. De camp per a les emocions científiques, en queda molt.

